Európsky parlament
2019-2024

Dokument na rokovanie

B9-0341/2021

7.6.2021

NÁVRH UZNESENIA

predložený na základe vyhlásenia podpredsedu Komisie/vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku

v súlade s článkom 132 ods. 2 rokovacieho poriadku

o ľudských právach a politickej situácii na Kube
(2021/2745(RSP))

Leopoldo López Gil, Michael Gahler, Isabel Wiseler-Lima, Gabriel Mato, Antonio López-Istúriz White
v mene skupiny PPE

B9-0341/2021

Uznesenie Európskeho parlamentu o ľudských právach a politickej situácii na Kube (2021/2745(RSP))

Európsky parlament,

– so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Kube, najmä na uznesenia z 15. novembra 2018[1] o situácii v oblasti ľudských práv na Kube, z 3. decembra 2019[2] o Kube, prípad Josého Daniela Ferrera a z 5. júla 2017 o návrhu rozhodnutia Rady o uzavretí Dohody o politickom dialógu a spolupráci (PDCA)[3] medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi na jednej strane a Kubánskou republikou na strane druhej v mene Európskej únie,

– so zreteľom na dohodu o politickom dialógu a spolupráci (DPDS) medzi Európskou úniou a Kubou, ktorá bola podpísaná v decembri 2016 a predbežne sa vykonáva od 1. novembra 2017[4],

– so zreteľom na vypočutie Delegácie pre vzťahy s krajinami Strednej Ameriky o Kube, ktoré sa konalo 11. decembra 2020,

– so zreteľom na neformálnu videokonferenciu členov Spoločnej rady EÚ – Kuba, ktorá sa konala 20. januára 2021[5],

– so zreteľom na tretí formálny dialóg o ľudských právach v rámci DPDS z 26. februára 2021[6],

– so zreteľom na všeobecné pravidelné preskúmanie Rady pre ľudské práva OSN z mája 2018 týkajúce sa Kuby,

– so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach a na ďalšie medzinárodné zmluvy a nástroje týkajúce sa ľudských práv,

– so zreteľom na výročnú správu Medziamerickej komisie pre ľudské práva (IACHR) za rok 2020,

– so zreteľom na verejné vypočutia v rámci 179. zasadnutia IACHR,

– so zreteľom na uznesenia IACHR 7/2021, 14/2021 a 24/2021,

– so zreteľom na Dohovor OSN proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, ktorý prijalo Valné zhromaždenie OSN

[1] Ú. v. EÚ C 363, 28.10.2020, s. 70.
[2] Prijaté texty, P9_TA(2019)0073.
[3] Ú. v. EÚ C 334, 19.9.2018, s. 99.
[4] Ú. v. EÚ L 337, 13.12.2016, s. 3.
[5] Spoločná rada EÚ – Kuba, 20. januára 2021
[6] Dialóg o ľudských právach v rámci dohody o politickom dialógu a spolupráci z 26. februára 2021.

10. decembra 1984 a ktorého je Kuba zmluvnou stranou,

– so zreteľom na usmernenia EÚ o ochrancoch ľudských práv,

– so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv, ktorej signatárom je aj Kuba,

– so zreteľom na článok 132 ods. 2 rokovacieho poriadku,

A. keďže 5. júla 2017 Európsky parlament udelil súhlas s dohodou o politickom dialógu a spolupráci (DPDS); keďže spolu so súhlasom s DPDS Parlament prijal uznesenie, v ktorom vyzýva EÚ, aby podporila názory Parlamentu na demokraciu, všeobecné ľudské práva a základné slobody, ako sú sloboda prejavu, zhromažďovania a politického združovania a sloboda informácií vo všetkých jej formách; keďže v DPDS obe strany potvrdzujú rešpektovanie všeobecných ľudských práv, ako sa uvádzajú vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a ďalších príslušných medzinárodných nástrojoch v oblasti ľudských práv; keďže súčasťou DPDS je tzv. doložka o ľudských právach, ktorá je štandardným základným prvkom medzinárodných dohôd EÚ a ktorá umožňuje pozastavenie DPDS v prípade porušenia ustanovení o ľudských právach;

B. keďže ľudské práva, sloboda a dôstojnosť a blahobyt ľudí sú najlepšie zastúpené a chránené v demokracii, čo okrem iného znamená striedanie moci, slobodné a spravodlivé voľby a rešpektovanie politického pluralizmu; keďže v článku 5 nedávno schválenej kubánskej ústavy sa zdôrazňuje, že Komunistická strana Kuby je konečná štátna autorita, čo posilňujú aj články 4 a 229, v ktorých sa zdôrazňuje socializmus ako nezvratný systém; keďže od schválenia novej kubánskej ústavy 10. apríla 2019 a v období od jej prijatia do apríla 2021 bolo prijatých 1 946 právnych noriem na úkor ľudských práv a základných slobôd;

C. keďže od nadobudnutia platnosti DPDS takmer pred štyrmi rokmi sa na Kube nedosiahol žiadny konkrétny pokrok, pokiaľ ide o všeobecné zásady a ciele, ktoré sú predmetom dohody; keďže naopak kubánsky režim zintenzívnil represie a porušovanie ľudských práv na ostrove; keďže od nadobudnutia platnosti DPDS nenastala žiadna významná zmena smerujúca k zlepšeniu situácie v oblasti ľudských práv a základných slobôd na ostrove ani k zlepšeniu hospodárskych a sociálnych podmienok kubánskych občanov; keďže situácia sa v kubánskej spoločnosti naďalej zhoršuje a vyvoláva novú vlnu odporu a pokojných demonštrácií významných vrstiev kubánskej spoločnosti, ktoré kubánske orgány a represívne štruktúry režimu napádajú a tvrdo potláčajú;

D. keďže apríl bol mesiacom s najväčšími represiami od začiatku roka 2021, keď kubánske stredisko pre monitorovanie ľudských práv (OCDH) zdokumentovalo viac ako 1 018 represívnych akcií proti aktivistom v oblasti ľudských práv a nezávislým novinárom, z čoho v 206 prípadoch išlo o svojvoľné zadržiavanie a v 13 o použitie násilia; keďže kubánske orgány nezákonne a násilím vnikli do domu nezávislého umelca a koordinátora hnutia San Isidro Luisa Manuela Otera Alcántaru a svojvoľne ho zadržiavali niekoľko hodín bez akýchkoľvek obvinení; keďže podľa organizácie obhajcov väzňov je v súčasnosti na Kube 150 politických väzňov; keďže od marca do mája 2021 bolo zaevidovaných 31 nových prípadov; keďže za posledných 12 mesiacov do 1. júna 2021 bolo súčasťou tohto zoznamu 199 prípadov politických väzňov na Kube so 65 novými prípadmi, čo znamená v priemere 5,4 nových prípadov politických väzňov na mesiac; keďže v posledných mesiacoch sa zvýšil počet ohlásených prípadov

mučenia a zlého zaobchádzania s politickými väzňami vo väzení;

E. keďže kubánsky trestný zákon obsahuje ustanovenia ako „stav ohrozenia“ a „predbežné trestnoprávne bezpečnostné opatrenia“, za ktoré je viac ako 8 000 osôb zadržiavaných vo väzení bez obvinenia z trestného činu, a ďalších 2 500 bolo odsúdených na nútené práce;

F. keďže kubánsky trestný zákon postihuje všetkých civilných zamestnancov, ktorí neukončia lekárske misie alebo sa rozhodnú nevrátiť sa na Kubu, odňatím slobody na osem rokov; keďže uznesenie Ministerstva medzinárodného obchodu a zahraničných investícií Kuby č. 168 z roku 2010 ukladá všetkým civilným zamestnancom v zahraničí, ktorí pracujú pre štát alebo štátne podniky vrátane zdravotníckeho personálu, neodôvodnené úlohy a povinnosti, ktoré porušujú ľudskú dôstojnosť a najzákladnejšie ľudské práva, ktoré musia byť priznané všetkým ľuďom; keďže tieto lekárske misie by sa mohli považovať za modernú formu otroctva; keďže Kuba porušuje dohovory Medzinárodnej organizácie práce (MOP) č. 29 a 105 o nútenej práci; keďže Kuba porušuje článok 38 DPDS;

G. keďže výročná správa IACHR za rok 2020 poukazuje na sériu obvinení zo zneužívania a porušovania ľudských práv zo strany kubánskeho štátu voči jeho zdravotníckemu personálu, ktorý vysiela na prácu v zahraničí v rámci tzv. lekárskych misií; keďže vyhlásenie vysokého komisára OSN pre ľudské práva (CUB 6/2019) o kubánskych lekárskych misiách poukazuje na neisté a neľudské pracovné podmienky zdravotníckeho personálu, čo potvrdila aj organizácia Human Rights Watch, a 622 svedectiev;

H. keďže Európsky parlament udelil Sacharovovu cenu za slobodu myslenia kubánskym aktivistom v troch prípadoch: Oswaldo Payá v roku 2002, Ženy v bielom v roku 2005 a Guillermo Fariñas v roku 2010; keďže laureáti Sacharovovej ceny a ich príbuzní sú stále pravidelne obťažovaní a zastrašovaní a nemôžu opustiť krajinu a zúčastňovať sa na medzinárodných podujatiach ani na podujatiach organizovaných Európskym parlamentom;

I. keďže Parlament niekoľkokrát pozval na návštevu laureátov Sacharovovej ceny, ako je Berta Soler, a aktivistov, ako sú Jose Daniel Ferrer, Luis Manuel Otero Alcántara a Reinaldo Escobar, naposledy 11. decembra 2020; keďže kubánske orgány systematicky bránia ich účasti, ako to bolo v decembri 2020, svojvoľným zatknutím Berty Solerovej a Reinalda Escobara, ako aj obmedzením internetového pripojenia ostatných účastníkov; keďže predseda Delegácie pre vzťahy s krajinami Strednej Ameriky, predseda Výboru pre zahraničné veci a podpredseda Parlamentu podpísali spoločné vyhlásenie odsudzujúce zastrašovanie aktivistov; keďže Európska služba pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) ani delegácia EÚ na Kube nikdy nevydali vyhlásenie, v ktorom by ich obhajovali, preukázali im nejakú verejnú či súkromnú podporu;

J. keďže existuje jasná alebo aspoň tichá dohoda medzi ESVČ a kubánskym režimom o tom, že sa verejne nevyjadruje žiadna kritika možného porušovania ľudských práv kubánskym režimom; keďže veľvyslanec EÚ v Havane Alberto Navarro podpísal list adresovaný prezidentovi Spojených štátov amerických, v ktorom okrem iného žiadal zrušenie amerického embarga na ostrov, ako aj nezasahovanie do kubánskych

záležitostí; keďže táto skutočnosť predstavuje jasné prekročenie diplomatického mandátu veľvyslanca a poukazuje na vysoko spolitizovanú úlohu veľvyslanectva EÚ v Havane; keďže pán Navarro verejne vyhlasuje, že Kuba nie je diktatúrou;

K. keďže 26. februára 2021 sa uskutočnil tretí formálny dialóg o ľudských právach medzi EÚ a Kubou bez akýchkoľvek výsledkov, ako to bolo aj v prípade predchádzajúcich dialógov; keďže akýkoľvek politický dialóg musí zahŕňať priamy intenzívny dialóg s nezávislou občianskou spoločnosťou a všetkými opozičnými politickými aktérmi bez obmedzení, ako sa zdôrazňuje v článku 36 DPDS; keďže kubánsky režim odoprel viacerým mimovládnym a nezávislým organizáciám právo zúčastniť sa na týchto dialógoch o ľudských právach; keďže ESVČ mlčky schvaľuje vetá režimu; keďže cieľom dialógu je dosiahnuť hmatateľné výsledky a nemožno ho sám osebe považovať za cieľ;

L. keďže Parlament pri viacerých príležitostiach pozval diplomatických zástupcov kubánskej vlády na vypočutia a činnosti týkajúce sa Kuby; keďže tieto pozvania boli nielen zamietnuté, ale reagovali na ne formou listu s urážkami a nepodloženými obvineniami voči Parlamentu a jeho poslancom; keďže Parlament je s najväčšou pravdepodobnosťou jedinou inštitúciou EÚ, ktorej nebolo udelené povolenie navštíviť krajinu po dočasnom nadobudnutí platnosti DPDS, čo je postoj, ktorý je v jasnom rozpore so základným prvkom, na ktorom by sa mala zakladať dohoda o politickom dialógu;

1. dôrazne odsudzuje existenciu politických väzňov, pretrvávajúce a neustále politické prenasledovanie, zastrašovanie a svojvoľné zadržiavanie disidentov na Kube; odsudzuje aj súčasné útoky na umelcov z hnutia San Isidro, pokojných disidentov, nezávislých novinárov, obhajcov ľudských práv a členov politickej opozície; požaduje okamžité ukončenie tohto konania a prepustenie všetkých politických väzňov, ako aj osôb, ktoré sú svojvoľne zadržiavané len z dôvodu uplatňovania slobody prejavu a zhromažďovania; požaduje lepšie záruky práva na spravodlivý proces a nezávislosti súdnictva a na zabezpečenie toho, aby osoby zbavené osobnej slobody mali prístup k nezávislému právnemu zástupcovi, ako sa zdôrazňuje v článku 24 DPDS;

2. dôrazne odsudzuje svojvoľné zadržiavanie týchto osôb: Aymara Nieto Muñoz, Mitzael Díaz Paseiro, Iván Amaro Hidalgo, Edilberto Ronal Arzuaga Alcalá, Yandier García Labrada, Denis Solís González, Luis Robles Elizástegui. Odsudzuje aj zadržiavanie 64 väzňov svedomia; naliehavo vyzýva kubánske orgány, aby ich okamžite prepustili;

3. vyjadruje hlboké poľutovanie nad nedostatočným odhodlaním a neochotou kubánskeho režimu pristúpiť hoci len k minimálnym zmenám alebo k otvoreniu kanálov, ktoré by umožnili reformovať režim, čím by sa zlepšila sociálna a politická účasť kubánskej spoločnosti, ako aj životné podmienky občanov, a že režim odmieta akékoľvek demokratické opatrenia; vyjadruje poľutovanie nad tým, že napriek nadobudnutiu účinnosti DPDS takmer pred štyrmi rokmi sa situácia v oblasti ľudských práv a demokracie nezlepšila a kubánskemu obyvateľstvu nepriniesla žiadne podstatné a hmatateľné pozitívne výsledky; domnieva sa, že DPDS prispela len ku zakrytiu skutočnej povahy kubánskeho režimu a jeho oficiálnemu uznaniu medzinárodným spoločenstvom, hoci je v skutočnosti jasné, že ide o antidemokratickú anomáliu v regióne, ktorá trvá už viac ako šesť desaťročí;

4. uznáva právo Kubáncov požadovať demokratizáciu svojej krajiny prostredníctvom dialógu s občianskou spoločnosťou a politickou opozíciou s cieľom vypracovať plán demokratických volieb s účasťou viacerých politických strán;

5. vyzýva ESVČ, aby trvala na tom, že kubánske orgány si musia plniť záväzné povinnosti stanovené v DPDS medzi EÚ a Kubou, najmä pokiaľ ide o dodržiavanie základných ľudských práv a základných slobôd, ako sa zdôrazňuje v článku 1 ods. 5 dohody;

6. odsudzuje systematické porušovanie pracovných a ľudských práv zo strany kubánskeho štátu voči jeho zdravotníckemu personálu vysielanému na prácu v zahraničí v rámci lekárskych misií, ktoré sú v rozpore so základnými dohovormi MOP, ktoré Kuba ratifikovala; naliehavo vyzýva Kubu, aby účinne vykonávala a dodržiavala Americký dohovor o ľudských právach a dohovory MOP č. 29 a 105;

7. pripomína, že DPDS zahŕňa ustanovenie o pozastavení dohody, ktoré by sa malo uplatniť v prípade porušenia ustanovení o ľudských právach; trvá preto na tom, aby Európska únia pri vykonávaní DPDS pozorne sledovala a monitorovala dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd na Kube a aby predkladala Európskemu parlamentu pravidelné správy o tejto otázke; domnieva sa, že uväznenie Denisa Solísa Gonzáleza, Luisa Roblesa Elizásteguiho, Maykela Castilla Péreza („Osorbo“) a viac ako 120 politických väzňov a väzňov svedomia, ako aj svojvoľné a represívne opatrenia prijaté v apríli a júni 2021 vrátane opatrení proti členom hnutia San Isidro a autorom videa „Patria y Vida“, predstavujú mimoriadne naliehavý prípad podľa článku 85 ods. 3 písm. b) DPDS; vyzýva EÚ, aby v tejto súvislosti zvolala naliehavú schôdzu;

8. znovu zdôrazňuje, že ľudské práva sú základnou súčasťou DPDS, ako sa zdôrazňuje v článku 1 ods. 5, článku 2 písm. c), článkoch 5, 22 a v článku 43 ods. 2; vyzýva preto Radu, aby uplatňovala ustanovenia o plnení záväzkov uvedených v článku 85 dohody vrátane jej pozastavenia, ak budú kubánske orgány naďalej porušovať ľudské práva, čo by predstavovalo závažné porušenie DPDS z dôvodu neplnenia základných prvkov dohody, ako sa uvádza v článku 1 ods. 5 a článku 7;

9. žiada, aby kubánska vláda zaviedla právne reformy s cieľom zaručiť slobodu tlače, združovania a demonštrácií a začať politické reformy umožňujúce slobodné, spravodlivé a demokratické voľby, ktoré budú brať ohľad na zvrchovanú a slobodne vyjadrenú vôľu kubánskeho ľudu; naliehavo vyzýva kubánsku vládu, aby uviedla svoju politiku v oblasti ľudských práv do súladu s medzinárodnými normami vymedzenými v chartách, vyhláseniach a medzinárodných nástrojoch, ktorých je Kuba signatárom, a aby umožnila občianskej spoločnosti a opozičným politickým aktérom aktívne a bez obmedzení sa zapájať do politického a spoločenského života;

10. odsudzuje systematické odmietanie účasti nezávislej kubánskej a európskej občianskej spoločnosti na dialógoch o ľudských právach medzi EÚ a Kubou, čo je v rozpore s DPDS, najmä počas tretieho formálneho dialógu o ľudských právach, ktorý sa uskutočnil 26. februára 2021, v dôsledku odmietnutia kubánskej vlády udeliť povolenie, a konštatuje, že EÚ by to nemala akceptovať; požaduje preto inštitucionalizovaný, formálny, otvorený a verejný dialóg medzi EÚ a Kubou za účasti občianskej spoločnosti, podobný dialógom, ktoré sa uskutočňujú s inými krajinami, s ktorými má EÚ dohody o spolupráci, čím sa podporia piliere DPDS; pripomína ESVČ a členským

štátom, že v DPDS sa zdôrazňuje účasť občianskej spoločnosti ako nevyhnutnej zložky pre vedenie dialógu v rámci dohody (preambula a články 19, 36, 42 ods. 1, článok 47 ods. 6 písm. e) a článok 59 ods. 2); zdôrazňuje preto, že vylúčenie občianskej spoločnosti a všetkých opozičných politických aktérov zo vzťahov medzi EÚ a Kubou znamená odňatie základnej zložky povahy DPDS;

11. pripomína, že uprednostňovanie len organizácií alebo jednotlivcov pridružených kubánskej vláde a vylúčenie opozičných organizácií alebo iných zástupcov občianskej spoločnosti z fondov je v rozpore s ustanoveniami DPDS; vyzýva preto na začlenenie všetkých zainteresovaných strán do fondov spolupráce bez ohľadu na súhlas kubánskej vlády;

12. vyjadruje hlboké poľutovanie nad tým, že kubánske orgány odmietli povoliť Parlamentu, jeho delegáciám a niektorým politickým skupinám návštevu Kuby napriek tomu, že Parlament udelil súhlas s DPDS; vyzýva kubánske orgány, aby okamžite umožnili vstup do krajiny;

13. vyzýva EÚ, aby podporila názory Parlamentu na demokraciu, všeobecné ľudské práva a základné slobody, ako je sloboda prejavu, zhromažďovania a politického združovania, sloboda informácií vo všetkých formách, ako aj jeho „globálnu politiku podpory obhajcov ľudských práv“ v rámci tohto dialógu; potvrdzuje však, že dialógy o ľudských právach v súčasnosti nezabránili politicky motivovanému väzneniu osôb na Kube; poukazuje na to, že naopak podľa kubánskej komisie pre ľudské práva a národné zmierenie (CCDHRN) sa tieto formy zadržiavania v posledných rokoch výrazne zvýšili;

14. vyzýva podpredsedu Komisie/vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, aby uznal existenciu politickej opozície voči kubánskej vláde, a aby ju preto vhodne začlenil do politického dialógu medzi EÚ a Kubou; vyzýva zástupcov všetkých členských štátov, aby sa počas svojich návštev kubánskych orgánov zaoberali otázkami ľudských práv a aby sa stretli s laureátmi Sacharovovej ceny pri cestách na Kubu s cieľom zaručiť jednotné vnútorné a vonkajšie vykonávanie politiky Európskej únie v oblasti ľudských práv;

15. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie vláde a národnému zhromaždeniu právomoci ľudu Kuby, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, Komisii, osobitnému zástupcovi EÚ pre ľudské práva, vládam a parlamentom členských štátov a vysokej komisárke OSN pre ľudské práva.